QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

Magistrat Dr. Joseph Mifsud B.A. (Legal & Int. Rel.),
B.A. (Hons), M.A. (European), LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Frank Anthony Tabone)
(Spettur Louise Calleja)

vs.

JOSEPH HABER

Numru: 131/2013

Illum 27 ta' Marzu 2019

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat **Joseph Haber,** ta' tnejn u hamsin (52) sena, iben il-mejjet Alexander u l-mejta Pauline xebba Cauchi, imwieled ir-Rabat, Ghawdex nhar l-20 ta' Marzu 1961, residenti **OMISSIS** u detentur tal-karta tal-identita bin-numru 15961G, akkuzat talli gewwa **OMISSIS** u fi bnadi ohra f'dawn il-Gzejjer, f'Dicembru 2013 u fix-xhur ta' qabel, b'diversi atti

maghmulin minnu, ukoll jekk fi zminijiet differenti, jiksru l-istess dispozizzjoni tal-Ligi u li gew maghmulin b'rizoluzzjoni wahda:

1. B'eghmil zieni, ikkorrompa lil **OMISSIS** ta' 15-il sena, liema delitt sar bi vjolenza;

2. Bla ordni skont il-ligi tal-awtorita' kompetenti u barra mill-kazijiet li fihom il-ligi taghti s-setgha lill-privat li jarresta lill-hati, arresta, zamm jew issekwestra lil **OMISSIS** kontra l-volonta' tieghu u dan bhala mezz biex jigi mgieghel jaghmel xi haga jew joqghod ghal xi haga li toffendi l-misthija tas-sess tieghu;

3. Ikkometta attentat vjolenti ghall-pudur fuq l-istess minuri **OMISSIS**;

4. Ippartecipa f-attivitajiet sesswali mal-istess minuri **OMISSIS**;

Il-Qorti giet mitluba sabiex jekk jidhrilha xieraq, tipprovdi ghas-sigurta' tal-imsemmi minuri **OMISSIS** u l-familja tieghu, u minn issa tapplika l-provedimenti tal-Artikoli 412C tal-Kodici Kriminali u taghmel Ordni ta' Protezzjoni taht dawk il-kawtieli li din il-Qorti jidhrilha li huma xierqa;

Finalment il-Qorti giet mitluba wkoll li flimkien mal-hrug ta' ordni ta' protezzjoni tohrog ordni ta' trattament li jkun mehtieg fil-konfront tal-imputat Joseph Haber u dan ai terminu tal-Artikolu 412D tal-Kodici Kriminali;

Rat in-nota tal-Avukat Generali (*a fol.* 683) datata 23 ta' Marzu 2015 li permezz taghha baghat lill-imputat Joseph Haber biex jigi ggudikat minn din il-Qorti bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali kif mahsub taht:

(a) Fl-Artikoli 17, 31, 412C, 412D, 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(b) Fl-Artikolu 6(2) tal-Kapitolu 518 tal-Ligijiet ta' Malta;
(c) Fl-Artikolu 203(1)(a) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(d) Fl-Artikoli 86, 87(1)(g) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(e) Fl-Artikolu 207 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
(f) Fl-Artikolu 204C tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;

Rat illi, waqt l-udjenza tat-3 ta' Novembru 2015 (*a fol.* 689), gew moqrija l-Artikoli mibghuta mill-Avukat Generali fit-23 ta' Marzu 2015, u f'liema seduta l-imputat iddikjara li ma kellux oggezzjoni li l-kaz tieghu jigi trattat u deciz minn din il-Qorti bi procedura sommarja.

Rat illi fis-seduta tat-23 ta' Ottubru 2018 il-Qorti tat il-fakulta lill-Prosekuzzjoni biex fi zmien xahar minn dik id-data tipprezenta s-sottomissjonijiet taghha bil-miktub li kellha tkun ikkomunikata lid-difiza li min-naha taghha nghatat xahar zmien biex tressaq is-sottomissjonijiet taghha bil-miktub;

Rat illi l-Prosekuzzjoni baqghet ma pprezentatx is-sottomissjonijiet taghha bil-miktub sad-data miftehma l-24 ta' Novembru 2018, u ntalab aktar zmien biex isir dan, liema talba giet accettata;

Rat illi l-Prosekuzzjoni pprezentat Nota ta' Sottomissjonijiet nhar it-28 ta' Jannar 2019 (*a fol.* 727 *et seq);*

Rat illi d-Difiza ma pprezentatx Nota ta' Sottomissjonijiet kif kellha l-fakulta' li taghmel u dan anke wara li l-Qorti estendiet iz-zmien biex tiddahhal din in-nota sat-28 ta' Frar 2019;

Rat illi fit-12 ta' Marzu 2019 l-avukati difensuri prezentaw Nota li biha rrinunzjaw ghall-patrocinju tal-imputat u "Li biha jirrilevaw li sejrin jirrinunzjaw ghall-patrocinju tal-imputat principalment minhabba li l-komunikazzjoni mieghu dwar il-kaz hija impossibbli minhabba l-istat mentali tieghu u ghalhekk jezisti kwistjonijiet etici dwar jekk jistghux jimpustaw difiza minghajr il-konsapevolezza u l-kunsens tieghu."

Rat l-atti kollha ta' dan il-procediment u d-dokumenti esebiti;

Semghet il-provi.

KUNSIDERAZZJONIJIET LEGALI GENERALI

Dewmien ta' procedura

Il-Qorti tinnota li dan il-kaz imur lura ghal Dicembru 2013 aktar minn hames snin ilu.

F'dan ix-xenarju ta' dewmien bla bzonn, din il-Qorti ttenni dak li qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawza "Il-**Pulizija vs. Anthony Azzopardi**" [4.2.2010] u cioe' li:-

> *"dan id-dilungar zejjed biex jigu decizi kawzi fil-Qrati tal-Magistrati bhala Qrati ta' Gudikatura Kriminali, wara li l-Avukat Generali jkun baghat l-artikoli, qed johloq znaturazzjoni tal-processi kriminali li min-natura taghhom ghandhom jigu decizi kemm jista' jkun malajr kemm fl-interess tal-persuna akkuzata u kif ukoll fl-interess tas-socjeta' li f'isimha tkun qed issir il-prosekuzzjoni. Huma l-gudikanti li jirregolaw it-tempo li bih titmexxa – jew ma titmexxiex - kawza. Din is-sitwazzjoni, li ma tikkoncernax biss din il-kawza, mhix accettabbli u hemm bzonn li tigi korretta b'mizuri legizlattivi li jassikuraw li dawn il-kawzi jigu decizi fi zmien ragjonevoli izda li jkun mandatorju u stabbilit bil-ligi."*

Dwar dan esprimiet ruhha l-Qorti Kostituzzjonali fil-kawza **Samuel Onyeabor vs. Avukat Generali** deciza nhar it-Tnejn 14 ta' Dicembru 2015:

Fil-fatt eżami tal-proċess ta' kumpilazzjoni juri illi d-dewmien kien mhux minħabba l-komplessità tal-każ jew minħabba l-volum ta' xhieda, iżda minħabba l-mod kif il-proċess tmexxa, li juri illi n-nuqqas aktar milli f'parti jew f'oħra qiegħed fis-sistema nnifsu, li ma jħallix li proċess jibda u jintemm iżda jitkarkar: il-ġbir tax-xiehda jsir bin-nifs, seduti jinħlew billi jinstema' biss xhud wieħed għal ftit minuti, seduti oħra jkollhom jitħassru għax lill-Qorti stess jew lill-Prosekuzzjoni jidħlilhom xogħol ieħor aktar urġenti u jitħassru wkoll seduti għal raġunijiet varji. Naturalment, aktar ma l-proċess jieħu fit-tul, aktar tqum il-possibilità li jinqalgħu ostakoli, li jkomplu jwasslu għal aktar dewmien.

[…]

Ma nistgħux ma ngħidux ukoll, iżda, illi hemm nuqqasijiet ukoll min-naħa tal-operaturi tas-sistema, għax hija l- inerzja li twassal biex l-affarijiet inkomplu nagħmluhom b'dan il-mod "għax dejjem hekk sar", u għalhekk, għalkemm nafu li jsiru ħażin, inkomplu nagħmluhom hekk.[1]

F'dan il-kaz, id-difiza minhabba problemi li jidher li nqalghu biex jikkomunikaw mal-imputat ghandha piz x'terfa' ghal dan id-

[1] Rikors numru 18/2014 TM, Imhallef Giannino Caruana Demajo (Agent President), Imhallfin Noel Cuschieri u Joseph Zammit McKeon.

dewmien. L-istess il-prosekuzzjoni meta kellha ddahhal Nota ta' Sottomissjonijiet m'ghamlitiex fil-hin moghti lilha u b'hekk il-kaz kompla jiehu aktar zmien. Il-Qorti tifhem li jkun hemm caqlieq fil-Korp tal-Pulizija u anke jkun hemm min ikun promoss tul il-proceduri, izda wasal iz-zmien li jekk ufficjali prosekuturi nghataw xoghol iehor f'taqsimiet ohra kif gara f'dan il-kaz allura l-kaz kellu jghaddi ghand ufficjali ohra wara li jinghataw *handover* tal-kaz.

Xhieda fil-Qorti u *viva voce*

Fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija v. Joseph Bartolo*** tad-9 ta' Settembru 1999[2] il-Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet li l-Qorti tal-Magistrati bhala qorti ta' prim istanza hija obbligata li tisma' "fil-qorti u *viva voce*" (artikolu 646(1) tal-Kodici Kriminali) ix-xhieda mressqa kemm mill-prosekuzzjoni kif ukoll mid-difiza. Dan isir sabiex il-gudikant jaghmel il-valutazzjoni tieghu tal-provi skond l-artikoli 637, 638 u 639 tal-imsemmi Kodici, u, billi japplika l-ligi ghall-fatti kif jirrizultawlu, jiddeciedi dwar il-htija o meno tal-imputat. Wiehed mill-kriterji l-aktar importanti sabiex il-gudikant jasal ghall-konkluzjoni tieghu dwar x'jemmen jew x'ma jemminx minn dak li jghid xhud hu dak ta' "l-imgieba, kondotta u karattru tax-xhud" (artikolu 637) minn fuq il-pedana tax-xhieda. Biex dan il-kriterju jkun jista' jigi applikat hu evidenti li l-magistrat ghandu jisma' b'widnejh u jara b'ghajnejh lix-xhud jiddeponi. Naturalment

[2] *Vide*, ukoll, is-sentenzi tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet ***Il-Pulizija v. Helga D'Alessandro*** *(02.09.1999),* ***Il-Pulizija v. Sebastian Dalli*** *(17.03.2010),* ***Il-Pulizija v. Carmel sive Charles Ellul Sullivan*** *(17.03.2010).*

il-ligi tipprovdi wkoll ghal certi eccezzjonijiet fejn il-gudikant, anke fil-Qorti tal-Magistrati bhala qorti ta' prim istanza, jista' joqghod fuq deposizzjonijiet migjuba bil-miktub, bhal, per ezempju, fil-kaz ta' certifikati ta' tobba akkumpanjati minn affidavit (artikolu 646(7)). Però r-regola hi li l-gudikant tal-prim istanza ghandu jisma' hu x-xhieda biex ikun verament f'posizzjoni li jaghti gudizzju skond il-ligi.

Illi f'dak il-kaz il-Qorti tal-Appell Kriminali kienet ikkonkludiet li n-nuqqas tal-gudikant li jisma' l-provi quddiem il-Qorti tal-Magistrati jammonta ghal aktar minn semplici nuqqas ta' formalità, sostanzjali jew xort'ohra u li tali nuqqas kien jincidi fuq is-sustanza tal-procedura kollha adoperata mill-Qorti tal-Magistrati.

Is-sentenza ta' *Bartolo* kienet ghamlet rizerva ghas-sitwazzjonijiet kontemplati fil-*proviso* tas-subartikolu (2) tal-artikolu 646 tal-Kodici Kriminali li jinkludi dik meta x-xhud ikun telaq minn Malta. Ghalkemm il-posizzjoni pjuttost akkademika delineata fis-sentenza ta' *Bartolo* ma gietx applikata b'mod rigidu fil-gurisprudenza sussegwenti. Per ezempju, fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija v. Ludgardo sive Richard Attard*** *(01.11.2013)* il-Qorti tal-Appell Kriminali ghamlet distinzjoni bejn bdil fil-Magistrat f'kawzi fejn (i) ma jkunux qed jigu rregistrati x-xhieda u jkun hemm kwistjoni amministrattiva biss; (ii) kawzi fejn ix-xhieda ma tkunx qed tigi rregistrata u jkun hemm punti fattwali; u (iii) kawzi fejn ix-xhieda tkun giet registrata kollha. Il-Qorti osservat li huwa biss f'kawzi li jaqghu taht it-tieni kategorija li l-Qorti tal-Appell Kriminali

ghandha tilqa' talba ghat-tahsir tas-sentenza minhabba li l-Qorti ma jkollhiex ghad-disposizzjoni taghha xhieda registrata ta' dak li jkunu ddeponew xhieda li nstemghu minn Magistrat iehor.[3]

F'sentenza recenti tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet ***Il-Pulzija v. John Magro et.*** deciza fis-7 ta' April 2017 li, f'cirkostanzi differenti, iddecidiet il-kawza, *inter alia,* in bazi ghall-fatt li l-imputati ma kienu fl-ebda stadju tal-ewwel istanza ghamlu talba sabiex il-Qorti tal-Magistrati terga' tezamina x-xhieda li f'dak il-kaz kienu nstemghu mill-perit nominat mill-istess Qorti.

Il-Qorti m'ghandhiex talba biex tiddikjara l-inammissibilità tax-xhieda ta' **OMISSIS** jew ta' xi xhud iehor in bazi ghall-fatt li x-xhieda taghhom ma tistax tigi apprezzata skont il-kriterji msemmija fl-artikolu 637 imsemmi. Tant li l-prosekuzzjoni u d-difiza ezentaw lil din il-Qorti milli terga' tisma' x-xhieda li nghatat qabel il-kaz kien assenjat lilha.

Din il-Qorti m'hijiex f'posizzjoni vantaggjuza bhal Qrati ohra meta tigi biex taghmel apprezzament tax-xhieda, u dan ghaliex hija ma ghexitx il-process kollu tul medda ta' zmien u ghalhekk ma semghetx ix-xhieda jixhdu *viva voce* quddiemha, u ghalhekk mhix f'pozizzjoni li tezamina l-imgieba u l-komportament taghhom, stante li ma kinitx hi stess li kkonstatat x'interess seta' kellu xi xhud fid-data li xehed u jekk dak li qal kellux mis-sewwa

[3] *Vide* wkoll, *passim*, is-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet ***Il-Pulizija v. Emanuel Debrincat*** *(30.03.2012)*, u z-zewg sentenzi fl-ismijiet ***Il-Pulizija v. Marco Debono et.*** *(21.06.2013 – app. nri. 253/2012 u 254/2012)*.

jew le. Din il-Qorti kif preseduta hadet konjizzjoni ta' dan il-kaz wara l-assenjazzjoni tat-30 ta' Gunju 2015. Ma semghet l-ebda xhud hi u kellha toqghod biss fuq it-traskrizzjoni tax-xhieda u d-dokumenti esebiti u n-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-prosekuzzjoni.

Il-Qorti kif presjeduta ma hijiex f'posizzjoni tevalwa x-xhieda taghha skont il-kriterji msemmija fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali u se tevalwa tali xhieda b'kawtela u attenzjoni kbira.

Oneru tal-Prosekuzzjoni

Huwa l-oneru tal-Prosekuzzjoni li tressaq l-ahjar provi sabiex tikkonvinci lill-Qorti li l-akkuzi addebitati lill-imputat huma veri u dan ghaliex kif jghid il-Manzini fil-ktieb tieghu **Diritto Penale** Vol. III Kap IV pagna 234, Edizione 1890:-

> *"Il cosi` detto onero della prova, cioe` il carico di fornire, spetta a chi accusa – onus probandi incumbit qui osservit".*

Huwa minnu, li jekk il-Qorti hija rinfaccjata b'zewg verzjonijiet konfliggenti, ghandha tillibera, stante li tali kunflitt ghandu jmur a beneficcju tal-imputat. Pero' huwa veru wkoll kif gie deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-dsatax (19) ta' Mejju, 1997 fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Graham Charles Ducker**:

> *"It is true that conflicting evidence per se does not necessarily mean that whoever has to judge may not come to a conclusion of guilt. Whoever has to judge may, after consideration of all circumstances of the case, dismiss one version and accept as true the opposing one".*

Il-Prosekuzzjoni trid tipprova l-kaz taghha lil hinn minn kull dubju ragjonevoli, waqt li d-difiza trid tipprova d-difiza taghha fuq bazi ta' probabbilta'.

Huwa principju baziku prattikat mill-Qrati taghna fil-procediment kriminali, li sabiex l-akkuzat jigi misjub hati l-akkuzi migjuba fil-konfront tieghu dawn ghandhom jigu pruvati oltre kull dubju dettat mir-raguni.

F'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-5 ta' Dicembru, 1997 fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija v Peter Ebejer**, fejn il-Qorti fakkret li l-grad ta' prova li trid tilhaq il-Prosekuzzjoni hu dak il-grad li ma jhalli ebda dubju dettat mir-raguni u mhux xi grad ta' prova li ma jhalli ebda ombra ta' dubju. Id-dubji ombra ma jistghux jitqiesu bhala dubji dettati mir-raguni. Fi kliem iehor, dak li l-gudikant irid jasal ghalih hu, li wara li jqis ic-cirkostanzi u l-provi kollha, u b'applikazzjoni tal-buon sens tieghu, ikun moralment konvint minn dak il-fatt li trid tipprova l-Prosekuzzjoni.

Fil-fatt dik il-Qorti ccitat l-ispjegazzjoni moghtija minn Lord Denning fil-kaz **Miller v Minister of Pension** - 1974 - ALL Er 372 tal-espressjoni '*proof beyond a reasonable doubt.*'

> *"Proof beyond a reasonable doubt does not mean proof beyond the shadow of a doubt. The law would fail to protect the community if it admitted fanciful possibilities to deflect the course of justice. If the evidence is so strong against a man as to leave only a remote possibility in his favour, which can be dismissed with the sentence 'of course it is possible but not in the least probable', the case is proved beyond reasonable doubt, but nothing shall of that will suffice."*

Din il-Qorti taghmel ukoll referenza ghas-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' Settembru 2002 fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija v Martin Mark Ciappara** fejn spjegat x'jigri meta gudikant ikun rinfaccjat b'zewg verzjonijiet konfliggenti u cioe' jistghu jigru zewg affarijiet u cioe' jew il-gudikant ikun tal-fehma li l-kaz tal-Prosekuzzjoni ma jkunx gie sodisfacentement ippruvat, u allura l-Qorti ghandha tillibera, jew jekk ikun moralment konvint li l-verzjoni korretta hija wahda u mhux l-ohra, jimxi fuq dik il-verzjoni li jaccetta u jekk dik il-verzjoni tkun timporta l-htija tal-imputat jew akkuzat, allura jiddikjara tali htija u jghaddi ghal piena jew ghal xi provvediment iehor.

Apprezzament tal-provi fl-assjem:

Il-Qorti tissottolinea li huwa ben risaput li l-apprezzament tal-provi ghandu jsir mhux biss b'mod spezzettat u individwali izda l-provi ghandhom jigu analizzati flimkien fl-assjem taghhom sabiex wiehed jara x'inferenzi jew interpretazzjoni ragjonevoli u legali jista' jaghti lil dawk il-provi hekk interpretati. Ma tistax tinstab htija jew nuqqas ta' htija semplicement fuq analizi individwali jew separata tal-provi. Dawn ghandhom jigu kkunsidrati kemm individwalment kif ukoll komplessivament. Dan hu appuntu l-ezercizzju li sejra taghmel din il-Qorti, u cioe' li tezamina bir-reqqa kollha l-provi prodotti f'dan il-kaz.

XHIEDA

F'dan il-kaz xehdu ghoxrin (20) xhud:

Spettur Frank Anthony Tabone (a fol. 24 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 34 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 41 et seq.), PS 664 Jason Xerri (a fol. 47), Emanuel Cini (a fol. 48 et seq.), Peter Paul Portelli (a fol. 52 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 55 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 61 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 84 et seq.), Dr. Joseph Grech (a fol. 150), Sammy Camilleri (a fol. 157), PS 1233 John Attard (a fol. 181 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 183 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 186 et seq), **OMISSIS** (a fol. 195 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 647 et seq.), WPS33 Bernardette Vella (a fol. 654 et seq.), Spettur Louise Calleja (a fol. 668 et seq.), **OMISSIS** (a fol. 694 et seq.) u **OMISSIS**, **OMISSIS** u **OMISSIS** (a fol. 713 et seq.).

Il-fatti specie tal-kaz

Fl-14 ta' Dicembru 2013 il-Pulizija tal-Ghassa tar-Rabat Ghawdex irceviet rapport dwar allegat kaz ta' abbuz fuq minuri ta' hmistax-il sena certu **OMISSIS**. Il-minuri **OMISSIS** kien qed jirrisjedi gewwa **OMISSIS**. Il-persuna li allegatament abbuza mill-minuri kien ukoll **OMISSIS** gewwa l-istess **OMISSIS**. **OMISSIS** kien tkellem ma' ommu **OMISSIS** fejn kien stqarr li waqt li kien qed jigi **OMISSIS** gewwa **OMISSIS** ghamel habib ma' persuna maskili ta' 50 sena, liema adult kien qed kull darba li jara lil minuri **OMISSIS** jiehu docca, kien jidhol hdejh minghajr hwejjeg. L-istess minuri allega li meta kien hareg **OMISSIS**, l-imputat kien iltaqa' mieghu hdejn **OMISSIS**, fejn wara marru flimkien fir-residenza tal-imputat gewwa **OMISSIS**. Il-minuri mill-ewwel darba li gie mitkellem qal li huwa accetta li jmur ghand l-imputat f'zewg okkazzjonijiet fejn hemmhekk l-imputat kellu attivita sesswali mieghu. Il-minuri gie mitkellem mill-Pulizija (t'Ghawdex) fil-prezenza tal-Haddiem Socjali Peter Paul Portelli fejn ta dettalji tal-incidenti li sehhew bejnu u bejn l-imputat, Sussegwentament l-istess minuri rega tkellem mal-Pulizija (tal-Iskwadra kontra l-Vizzji) fejn rega allega abbuz sesswali u ccara li dawn sehhew fir-residenza tal-imputat fi tlett istanzi. Il-Pulizija bis-sahha ta' mandat mahrug mill-Magistrat Josette Demicoli arrestat lill-imputat Joseph Haber, fejn dan wara li

nghata d-drittijiet tieghu, stqarr mal-Pulizija li huwa kellu attivita sesswali mal-minuri.

<u>Avukat mhux prezenti waqt stqarrija</u>

Din il-Qorti tinnota illi l-Qorti Kostituzzjonali esprimiet ruhha u kkonfermat stqarrija li tittiehed bin-nuqqas ta' prezenza ta' avukat waqt l-interogatorju mhix ammissibli[4].

<u>Ghalhekk il-Qorti se timxi fuq dawn il-linji gwida fid-decizjoni taghha dwar l-ammissibilita` o meno tal-istqarrija rilaxxjata mill-imputat fil-kaz odjern u konsegwentement, ser tiskarta tali stqarrija bhala prova inammissibbli u kwalunkwe referenza li ssir ghalihom mix-xhieda tal-Prosekuzzjoni.</u>

<u>Ix-xhieda tal-minuri</u>

Il-Qorti taghmel referenza ghax-xhieda tal-minuri. Artikolu 637 tal-Kapitolu 9 jipprovdi gwida cara lill-Gudikant kif ghandu japprezza xhieda ta' xhud:

> *"id-deċiżjoni titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imgieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xiehda għandhiex mis-sewwa jew hix*

[4] Per S.T.O. Prim Imhallef Joseph Azzopardi, Onor. Imhallef Noel Cuschieri u Onor. Imhallef Giannino Caruana Demajo; Rikors numru: 104/2016/1 JZM; Deciza 14.12.2018

konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xiehda tiegħu, u jekk ix-xiehda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal- kaz"

<u>**Ix-xhieda tal-minuri bis-sistema tal-Video Conferencing**</u>

Il-Qorti rat konsistenza ta' dan il-guvni fejn spjega kif involva ruhu mal-imputat. Fil-bidu tax-xhieda tieghu l-minuri jaghmel referenza ghal fejn saru l-atti sesswali minghajr lanqas biss gie mistoqsi dwar dan:

OMISSIS

Il-minuri jaghmel referenza ghall-imputat Joseph Haber u li kien ghamel habib mieghu:

OMISSIS

L-imputat beda juri kunfidenza zejda mal-minuri:

OMISSIS

Wara li l-minuri u l-imputat **OMISSIS**, l-imputat talab in-numru tal-minuri, dan sabiex ikun jista' jaghmel kuntatt mieghu. Ftit wara cempillu biex jiltaqghu sabiex jurih l-ghasafar li kellu d-dar kif ukoll il-kelb sabih li kien kellmu dwaru.

OMISSIS

Wara li l-minuri u l-imputat iltaqghu, minn hemmhekk beda l-abbuz sesswali gewwa r-residenza tal-imputat, liema abbuz kien jikkonsisti f'mess tal-partijiet privati f'diversi okkazzjonijiet:

OMISSIS

Il-*Hearsay Rule*

Li l-artikoli relevanti dwar il-*Hearsay* Rule huma l-artikoli 598 u 599 tal-Kap 12 rezi applikabbli għall-Kap 9 bl-artikolu 645 tal-Kap 9.

598. (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwar fatti li x-xhud igħid li gie jafhom mingħand ħaddieħor jew li qalhom ħaddieħor li jista' jingieb biex jagħti xiehda fuq dawk il-fatti.

(2) Il-qorti tista', ex officio, jew fuq oppozizzjoni tal-parti, ma tħallix jew tichad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehda bħal dawk.

(3) Izda l-qorti tista' ggiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna li mingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk il-mistoqsijiet.

Meta xhieda fuq kliem ħaddieħor hija ammessa.

599. Il-qorti tista', skont ic-cirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawza

jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jistax jingieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jigu ppruvati sewwa xort'oħra, l-aktar f'kazijiet ta' twelid, taz-żwieg, tal-mewt, tal-assenza, ta' servitu', ta' rjieħ ta' immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' grajjiet storici pubblici, ta' reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew li jkunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess generali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.'

Il-każ li mhux l-ewwel darba li gie citat b'approvazzjoni dwar il-*hearsay rule* f'kawzi ta' natura kriminali huwa **Subramaniam v. Public Prosecutor** fejn insibu dan il-kliem:

'Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object of the evidence is to establish the truth of what is contained in the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.'

Jekk wieħed jimxi mal-principji ta' dan il-kaz allura certi persuni li magħhom ikun tkellem l-allegat vittma jistgħu jkunu prodotti (per ezempju, psikologu, għalliem jew social worker, il-genituri jew qraba fil-qrib tal-allegat vittma).

Dawn jistgħu jixhdu li l-allegat vittma tassew qal hekk. Tali xhieda hija biss prova li l-allegat vittma tassew qal hekk, izda mhux li dak li qed jghid l-allegat vittma huwa tassew minnu.

Jekk wieħed jezamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista' jikkonkludi li l-*hearsay rule* fil-Ligi tagħna mhix daqshekk assoluta. U fil-fatt hekk qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeciedi l-kaz '**Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija**' (13 ta' Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim'Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellu jixhed il-Prokuratur Legali.

F'dak li huma decizjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu l-prattika dwar il-*hearsay rule*. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad Calleja). Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-1 ta'April 2011 'Il-**Pulizija versus Fabio Schembri'** preseduta mill-Prim Imħallef Dr. Silvio Camilleri qalet hekk:

> *"Fil-limitu tal-uzu li għamlet l-ewwel Qorti tal-okkorenza msemmija, ma hemm xejn irregolari. Hu ben stabbilit li waqt li prova hearsay ma hix prova tal-kontenut ta' dak li jigi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fic-cirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi cirkostanza li meħuda ma' provi u cirkostanza oħra tista' wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti."*

Il-Qorti tirrileva wkoll dak li kien sostnut fid-decizjoni moghtija mill-Qorti Suprema tal-Istati Uniti tal-Amerika fid-decizjoni **Idaho v. Wright**[5]**.**

> *Idaho v. Wright provides an example of an abuse allegation that surfaced only after the child had been questioned by a professional (in this case, a paediatrician). The original statement about sexual abuse had come from Wright's older daughter who said that the younger child had been abused. The paediatrician interviewed the younger child after she had been taken from her home and had spent the previous night in police custody. After being asked a series of highly leading questions, the child's only statements about abuse was one "yes" answer and an ambiguous statement concerning abuse. At trial, the paediatrician stated that "[s]he would not elucidate.., what kind of touching was taking place, or how it was happening." This is obviously not a situation in which a child has spontaneously told a story of having been abused. Therefore, the trial court made a grave error in admitting the testimony without first determining if the paediatrician conducted the interview in a way that was not unduly suggestive. Because of that error, the Supreme Court over-ruled the trial verdict*[6]*.*

---

[5] 110 S. Ct. 3139 (1990)

[6] Younts Diana, **Evaluating and Admitting Expert Opinion Testimony in Child Sexual Abuse Prosecutions**, Duke Law Journal, Vol 41:691

Il-Qorti wara li rat dak citat aktar qabel qieset ukoll ix-xhieda ta' persuni ohra fosthom ta' Peter Paul Portelli (haddiem ghall-Harsien Socjali), PC 1233 John Attard, **OMISSIS**, **OMISSIS**, **OMISSIS**, WPC 33 Bernardette Valletta, Spettur Louise Calleja u Spettur Frank Tabone.

Dawn <u>kollha</u> jikkorroboraw dak li qal il-minuri.

KUNSIDERAZZJONIJIET LEGALI DWAR L-AKKUZI

Illi l-Qorti sejra issa tghaddi sabiex tara kif il-fatti ta' dan il-kaz jinkwadraw ruhhom fl-Artikoli tal-ligi indikati mill-Avukat Generali fin-Nota ta' Rinviju ghall-Gudizzju tat-23 ta' Marzu 2015.

<u>Korruzzjoni ta' minorenni taht l-Artikolu 203(1)</u>

Illi l-Avukat Generali indika li tista' tinstab htija jew htijiet fil-konfront tal-imputat taht dak li hemm mahsub fl-Artikoli 18 u 203(1)(a) tal-Kodici Kriminali.

Ir-reat ta' korruzzjoni ta' minorenni huwa ipotizzat fl-Artikolu 203 li jipprovdi hekk:

> *"kull min, b'egħmil zieni, jikkorrompi persuna ta' taħt l-eta, tas-sess il-wieħed jew l-ieħor, jeħel, meta jinsab ħati ...*

Is-sub-artikolu (1) jelenka c-cirkostanzi aggravanti ghal dan r-reat u cioe':

a. jekk d-delitt isir bi hsara ta' persuna li m'ghalqitx l-eta ta' tnax il-sena, inkella bi vjolenza;
b. jekk d-delitt isir b'theddid jew b'qerq;
c. jekk d-delitt isir minn axxendent mid-demm jew bi zwieg jew mill-missier jew l-omm addottivi, jew mit-tutur tal-minuri, jew minn haddiehor li lilu imqar jekk ghal xi zmien, ikun gie fdat il-minuri sabiex jiehu hsiebu, jedukah, jindukrah jew izommu.

Il-Professur Mamo fin-Noti tieghu **Notes on Criminal Law**, jelenka t-tlett elementi ta' dan r-reat u cioe':

1. l-eta' tal-vittma li ghandha tkun inqas minn tmintax-il sena;

2. l-element materjali tar-reat u cioe' l-atti impudici maghmula jew fuq il-vittma jew fil-presenza tal-vittma;

3. il-korruzzjoni tal-minorenni.

Il-Professur Mamo jirrittjeni li:

> *"For the subsistence of the crime it is not necessary that the defilement shall be immediate. The very young age of the person with whom the lewd acts have been committed, does not rule out the crime, if the remembrance of such acts is calculated to cause the defilement. Indeed according to our law, if the victim is under twelve years of age, that is reason for aggravating the crime... In other words if the acts in question are lewd acts, that is apt to*

bring about a lesion of the moral integrity of the passive subject in respect of sexual matters, then in the absence of any indication that the said passive subject has not been affected by these acts, for example because he or she was to some degree already depraved-whoever has to judge the facts may reasonably conclude that there was actual or effective defilement."

Fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-20 ta' Frar 1975 fl-ismijiet Il-**Pulizija v George Portelli** gie ritenut li l-gudikant ghandu jaghmel l-apprezzament tieghu tac-cirkostanzi partikolari tal-kaz u jqabbel in-natura tal-att mal-grad ta' korruzzjoni gia' milhuq mill-minuri biex jara jekk dak l-att kommess fuq il-persuna jew anke fil-presenza biss tal-minuri, jista' attwalment jinghad li bih il-persuna giet korrotta.

Fis-sentenza **Pulizija vs Andrew Bonnici**, deciza fit- 23 ta' Jannar 1998, il-Qorti tal-Appell Kriminali qalet illi:

"Tifel ta' appena tlettax-il sena li jigi espost ghall-eghmil li jaghmel l-appellant, kemm fuqu nnifsu, kif ukoll fuq il-persuna tal-istess tifel, ma jistax ma jigix korrott anke jekk forsi dak it-tifel ikun diga' jaf certi fatti tal-hajja, jew ikollu xi esperjenza sesswali. Altru esperjenza sesswali fil-kors normali tal-izvillup fizjologiku ta' dak li jkun, u altru impozizzjoni ta' sitwazzjonijiet determinati minn eghmil zieni, li manifestament jipproducu lezjoni f'integrita morali tal-minorenni."

In kwantu jirrigwarda dan ir-reat il-Qorti taghmel referenza ghal dak li qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) f'sentenza tat-8 ta' Jannar 1996 fil-kawza fl-ismijiet '**Pulizija vs Thomas Wiffen**' dwar l-element materjali tar-reat ta' korruzzjoni ta' minorenni u cioe' s-segwenti:-

"For the completed offence, and apart from the formal element of the offence, there must be the lewd act ("atto di libidine") and the actual defilement. The lewd act may be committed either on the person or in the presence of the minor. All acts which either of their very nature or of the circumstances in which they are performed are directed to the indulgence of the sexual appetite either of the agent or of the victim and are capable of arousing the sexual interest of the victim, are lewd acts for the purposes of the offence in question. Francesco Carfora, writing in the Digesto Italiano in connection with Section 335 of the Zanardelli Code (which provision, as far as the elements of the offence are concerned, was identical to our Section 203) has this to say as regards the notion of "lewd acts":

"Atti di libidine debbono ritenersi tutti quei contatti e quelle manovre, che possono eccitare i sensi, anche se non giungono allo sfogo completo della libidine). Senza poi entrare nelle varie questioni sorte nella pratica e nella giurisprudenza circa alla valutazione di singoli atti per vedere se debbasi o no attribuir loro il carattere di atti di libidine, specie in ordine al bacio, del quale lungamente si occupa il Carrara, noi rileveremo come norma

generale che gli atti, a cui si riferisce la legge, debbono essere materiali e di una certa entita' e tali da aver rapporto prossimo e diretto colle funzioni sessuali" (Vol. VIII, parte 3, p.967).

Lewd acts are therefore all those acts "diretti ad eccitare la propia concupiscenza verso piaceri carnali turpi per se stessi o per le cirostanze in cui si cerca di provocarli, ovvero diretti a sodisfare siffatta concupiscenza" (Manzini, V., op. cit., p. 359). The duration of these acts is immaterial for the notion of a lewd act. There is no doubt in the mind of this Court that the touching of the breasts or of the private parts of a young girl -- in the case under examination appellant's daughter was not yet twelve years old when the first acts were performed -- with the intention either of gratifying one's libidinous tendencies or of arousing the sexual interest of the said girl, are lewd acts."

Dwar ir-rekwizit tal-korruzzjoni per se l-istess Qorti tal-Appell fl-imsemmija sentenza qalet hekk:-

"As to the requirement of actual defilement, this is obviously not something that can be measured with any known scientific instrument, but is something which has to be assessed by the prudent judge -- the lay judge in the case of a trial by jury, the professional magistrate or judge in all other cases -- taking into account all the circumstances of the case including in particular the age of the victim and the nature of the act or acts. Appellant, in his application, states that in order that one can speak of actual

defilement "at least the curiosity or the interest of the minor should have been aroused", so that "if the minor is already strong-willed enough and rejects even the least advance by the offender" then, always according to appellant, there is no actual defilement. Now, whereas the minor's reaction is a fact to be taken into account, it is not the sole criterion, nor indeed the most important criterion, of whether or not there has been actual defilement. The defilement may be actual but its effects delayed. As Sir Anthony Mamo points out in his Notes on Criminal Law:

"For the subsistence of the crime it is not necessary that the defilement shall be immediate. The very young age of the person with whom the lewd acts have been committed does not rule out the crime, if the remembrance of such acts is calculated to cause the defilement. Indeed, according to our law, if the victim is under twelve years of age, that is a reason for aggravating the crime" (p. 226).

[..] In other words if the acts in question are lewd acts in the sense above defined, that is are apt to bring about a lesion of the moral integrity of the passive subject in respect of sexual matters, then, in the absence of any indication that the said passive subject has not been affected by those acts -- forexample, because he or she was, to some degree, already depraved -- whoever has to judge the facts may reasonable conclude that there was actual or effective defilement."

Fil-kaz fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Mario Bugeja**[7] deciza fis-7 ta' Ottubru 2015 intqal:

"L-ewwelnett il-masturbazzjoni fil-presenza ta' minorenni għandu jitqies bħala att ta' libidini għall-finijiet ta' l-artikolu 203(1) tal-Kodiċi Kriminali."

Finalment kwantu ghad-delitt ta' korruzzjoni ta' minorenni, fl-Appell Kriminali fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta v. Carmelo Spiteri** deciz fl-20 ta' Marzu 1989 (Vol. LXXIII.v.1064) inghad:

"L-artikolu 203 tal-Kodici Kriminal taghna gie modellat fuq l-artikolu 335 tal-Kodici Taljan imsemmi i.e. ta' l-1889 u dan l-artikolu gie dejjem ikkunsidrat bhala li jirrikjedi fost affarijiet ohra li l-att ta' libidini jkun effettivament ikkorrompa lill-minuri. Il-Codice Rocco biddel is-sitwazzjoni fl-Italja billi minn 'delitto di danno' ghamel dan id-delitt wiehed 'di pericolo' kif jispjega l-Manzini meta jghid 'a differenza del Codice del 1889 non si esige per la consumazione che il colpevole abbia effettivamente cagionato la corruzione del minore';

Huwa fatt li jistghu jinqalghu kazijiet fejn l-allegat suggett passiv tar-reat kontemplat fl-artikolu 203 minhabba hajja ddedikata ghal-laxxivja u ghall-pjaciri sesswali ikun fi stat ta' travjament morali tant komplet li difficilment wiehed jista' jimmagina kif jista' jigi

[7] App. Nru. 76/13 DS

ulterjorment korrott, u kazijiet bhal dawn gieli gew ikkunsidrati minn dawn il-Qrati, izda hu cert ukoll li esperjenza sesswali precedenti mhux necessarjament teskludi l-possibilita` li jkun hemm korruzzjoni ghaliex kif intqal mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) in re Il-Pulizija vs George Portelli (2-2-1975) fejn dik il-Qorti kienet abbraccjat it-teorija tal-Maino, 'mhux qed jinghad li l-persuna ga` parzjalment korrotta ma tistax tigi korrotta izjed. Si tratta ta' kwistjoni ta' bilanc.'"

Issa, jirrizulta li l-vittma f'dan il-kaz kien ghad ghandu hmistax-il sena meta sehh dan il-kaz. Dak li ghamel l-imputat kien *atti di libidine* u ghalhekk atti li jikkorrompu. Kwindi din l-imputazzjoni tirrizulta.

<u>Sekwestru</u>

L-Artikolu 86 tal-Kap. 9 jipprovdi ghad-delitt ta' arrest, detenzjoni jew sekwestru kontra l-ligi li sar bhala mezz biex l-allegata vittma tigi mgieghla taghmel xi haga jew toqghod ghal xi haga li toffendi l-misthija tas-sess taghha.

L-Artikolu 86 tal-Kap. 9 jipprovdi li:

> "*Kull min bla ordni skond il-ligi ta' l-awtorita' kompetenti u barra mill-kazijiet li fihom il-ligi taghti s-setgha lil privat li jarresta lil hati, jarresta, jzomm jew jissekwestra lil xi persuna kontra l-volonta' taghha jew jaghti l-post biex fih din il-persuna tigi mizmuma jew ssekwestrata.*"

L-ewwel element ta' sekwestru jinkludi, fil-fehma tal-Qorti, it-tehid jew it-trasport ta' persuna minn persuna ohra. Hemm diversi forom li dan jista' jiehu u l-aktar wiehed komuni hu dak ta' fejn bniedem jigi mehud bil-forza. Izda dan mhux l-uniku tip ta' agir li jinkwadra f'dan ir-reat.

Huwa ovvju li hemm diversi metodi li jnehhu d-dritt ta' persuna ghal moviment liberu taghha u dan huwa t-tifsir tal-kelma "sekwestru" f'dan il-kuntest. Dan huwa wkoll evidenti mill-intestatura tas-sub-Titolu tat-Titolu 3 tal-Kap 9 li tahtu jaqa' dan l-artikolu - L-uzu kontra l-Ligi mill-privat tas-setghat tal-Awtorita' Pubblika - li jindika li taht dan il-Kapitolu jaqa' agir li jekk kommess minn min ghandu awtorita', ma jkunx punibbli.

Fi kliem l-awturi **Smith & Hogan** l-arrest jissusisti *'by words alone if one suibmits.'* [ara Il-**Pulizija v Albert Cassar** deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar is-sittax (16) ta' Novembru 1990.]

Il-gurista Taljan Maino fil-ktieb tieghu Commento al Codice Penale jikkummenta fuq l-Artikolu 146 li huwa bhal l-Artikolu 86 taghna[8] billi jghid:

> "*Il sequestrato richiede che la privazione della liberta' sia assoluta e avvenga in circostanze tali da tagliere alla vittima ogni possibilita' di scampo o di soccorso.*"

Antolisei fil-ktieb tieghu Manuale di diritto penale[9] jghid:

[8] Fol 112 paragrafu 788 Vol II.
[9] Ed. 1977 pg 134

"le fatti specie del delitto in parola si realizza anche se la privazione della liberta' non e' totale ne occorre che al paziente sia reso del tutto impossibile ogni via di scampo. E' necessario per altro che la perdita' della liberta' si protragga per un periodo di tempo di un certo rilievo."

Fil-fatt La Corte di Cassazzione tal-Italja b'sentenza moghtija fl-erbatax (14) ta' Jannar, 1961 ipprecizat :

"*che la privazione della liberta' di movimento del soggetto passivo deve perdurare - per un apprezzabile lasso di tempo anche brevissimo cosi che non sarebbe rilevante solo se momentaneo e fugace*".

Element importanti ghall-ezistenza ta' dan ir-reat kif imsemmi fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar it-tlieta u ghoxrin (23) ta' Jannar, 1998, fil-kawza fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Andrew Bonnici** huwa li bniedem irid ikun ittiehed fil-post kontra l-volonta' tieghu.

Dwar ir-reat ta' sekwestru aggravat kontemplat fl-artikoli 86 u 87(1)(g) tal-Kodici Kriminali l-Qorti tal-Appell Kriminali, fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija v. Joseph Debono*** *(12.02.2009)*, ghamlet referenza ghas-sentenza tal-Qorti Kriminali fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta v. Denis Pandolfino et.*** *(19.10.2006)*. F'dak il-kaz kien hemm akkuza ta' arrest illegali oltre akkuza ta' stupru u meta l-ufficcjal investigattiv giet mistoqsija in kontro-ezami fuq liema provi l-Pulizija kienet ibbazat l-akkuza ta' sekwestru tal-persuna, din kienet irrispondiet li dik l-akkuza kienet bazata fuq il-

fatt li l-akkuzati kienu jitilghu fuq it-tfal biex jaghmlu l-atti sesswali maghhom. Il-Qorti kienet irriteniet li:

"…dan il-fatt, se mai, hu ingredjent jew element ta' l-akkuza ta' stupru vjolent … jew dik ta' korruzzjoni ta' minorenni kontenut fit-Tieni u l-Hames Kapi kontra l-akkuzati rispettivi u ma jammontax ghar-reat ta' sekwestru "per se". Kieku kien hekk, kull att sesswali anki bejn "consenting adults" taz-zewg sessi kien ikun jammonta ghal reat ta' sekwestru ghax hu risaput li f'hafna kazi l-att sesswali f'certi aspetti tieghu jimplika certu mmobilizzar ta' persuna minn persuna ohra."

Fil-kawza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Mario Ellul***[10] il-Qorti rriteniet illi:

"L-ewwel element hu dak ta' sekwestru ta' persuna u t-tieni hu li tali sekwestru jsir kontra l-volontà tal-persuna sekwestrata."

Fuq l-ewwel element, dak ta' sekwestru ta' persuna l-Qrati irritenew li:

"L-ewwel element ta' sekwestru jinkludi, fil-fehma tal-Qorti, t-tehid jew t-trasport ta' persuna minn persuna ohra. Hemm diversi forom li dan jista jiehu u l-aktar wiehed komuni hu dak ta' fejn bniedem jigi mehud bil-forza."[11]

[10]***Il-Pulizija vs Mario Ellul***, deciza mill-Qorti tal-Magistrati nhar is-7 ta' Jannar, 2010.
[11]***Il-Pulizija vs Dabia Abdul Baset***, deciza mill-Qorti Tal-Magistrati, nhar is-17 ta' Awwissu, 2005

Il-Qrati Maltin meta trattaw l-artikolu 86 tal-Kodici Kriminali hafna drabi harsu lejn il-prova medika bhala prova determinanti biex jigi stabbilit jew jissusistix l-istess reat.[12]

Illi, a parti dak li ntqal f'din is-sentenza, huwa appena necessarju jinghad li, fic-cirkostanzi ta' dan il-kaz, ghalkemm se tinstab htija ta' korruzzjoni tal-minuri fir-rigward tar-reat ta' **sekwestru** (artikoli 86 u 87 tal-Kodici Kriminali), ma hemm ebda prova li l-imputat issekwestra lil **OMISSIS**.

Attentat vjolenti fuq il-pudur

Fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija v. Kelinu Mifsud** moghtija minn din il-Qorti presjeduta mill-Imhallef William Harding fit-8 ta' Jannar 1955 (Vol. XXXIX.iv.931) jintqal hekk:

> **"L-artikolu dwar l-attentat vjolent ghall-pudur kien mehtieg, ghax, jekk l-azzjoni tas-suggett attiv tkun oltraggjat il-pudur tas-suggett passiv, dan hu bizzejjed, kien x'kien il-motiv li spinga s-suggett attiv, anki jekk ma kienx fini libidinuz, imma, per ezempju, kien vendetta. Hekk kien il-kaz 'Rex vs Carmelo Delia', 2 ta' Dicembru 1901, fejn is-suggett attiv iddiporta ruhu dizonestament ma' mara, izda ghall-fini ta' vendetta; u l-Qorti qalet – 'Atteso che, secondo la costante**

[12]*Ibid*; ***Il-Pulizija vs Ommissis***, deciza mill-Qorti tal-Magistrati nhar l-1 ta' Settembru, 2004; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Dominic Bonnici***, deciza mill-Qorti Kriminali, per Imh. Dr. J Galea Debono nhar il-5 ta' Jannar, 2004 Numru 13/2002; ***Il-Pulizija Vs Mario Ellul***, deciza nhar is-7 ta' Jannar, 2010; ***Il-Pulizija vs Russell Attard*** deciza nhar id-9 ta' Lulju, 2001.

giurisprudenza dei nostri tribunali, il reato contemplato nel precitato articolo comprende qualunque atto che si estrinseca nell'oltraggio violento all'altrui pudore, per qualsiasi motivo diretto, senza che nulla influisce sulla nozione del reato la diversita` della causa che abbia spinto ad agire, semprecche` l'azione abbia prodotto il risultato di oltraggiare violentemente il pudore altrui.'

L-istess jghid l-Arabia (Principi del Diritto Penale, p. 344), fejn b'riferenza ghall-ghemil tas-suggett attiv f'reat simili, jindikah bhala 'ogni via di fatto, ogni atto che offende il pudore. Non sono questi atti quelli di libidine, perche` non han per fine assoluto lo sfogo libidinoso. Possono essere fatti anche per ingiuria o vendetta."

Wara li din il-Qorti ezaminat bir-reqqa kollha l-provi kollha migjuba f'dan il-kaz barra li jirrizulta illi kien hemm att libidinuz kommess mill-imputat fuq **OMISSIS**, l-agir tieghu jikkostitwixxi wkoll attentat vjolenti ghall-pudur.

<u>Attivita' sesswali ma' minuri</u>

Fil-każ in eżami l-imputat jinsab mixli wkoll ghall-imputazzjoni bi ksur tal-artikolu 204C[13] tal-Kodiċi Kriminali.

Il-Qorti taghmel referenza ghas-sentenza fl-ismijiet **<u>'Il-Pulizija (Spettur Trevor Micallef) vs. Raisa Mangion'[14]</u>** fejn intqal:

> *'Il-ligi ma taghtix definizzjoni ta' x'jikkostitwixxi attivitajiet sesswali pero' huwa maghruf li dawn l-atti jrid ikollhom bhala minimu certu element ta' sess sabiex l-atti jissejhu attivitajiet sesswali u ghalhekk m'hemmx dubju li ghandu jkun hemm l-uzu ta' l-organi sesswali tal-persuni nvoluti fir-relazzjoni. Ghalhekk mhux kwalsiasi att bejn zewg minn nies f'relazzjoni tista tissejjah attivita sesswali bhal per ezempju tghanniqa jew koppja lambranzetta, jew addirittura 'flirting' ma jistax jissejjah attivita sesswali.'*

Minn dak li xehed il-minuri ma hemmx dubju li l-atti li kkommetta l-imputat jikkostitwixxu attivitajiet sesswali.

DECIDE:

Ghal dawn il-motivi l-Qorti ma ssibx lill-imputat hati tat-tieni (2) imputazzjoni u minnha tilliberah, wara li rat artikoli 203(1)(a), 207 u

[13] Illum dan l-artikolu jghid: 204Ċ. (1) Kull min jipparteċipa f'attivitajiet sesswali ma' persuna ta' taħt is-sittax-il sena jeħel, meta jinstab ħati, il-piena ta' priġunerija minn ħames snin sa għaxar snin. Dan l-awment fil-piena ma japplikax ghal kaz odjern minhabba li meta sehh il-kaz il-piena kienet ghal prigunerija "ghal zmien mhux izjed minn hames snin, bir-rekluzjoni jew minghajrha".

[14] Deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali nhar it-23 ta' Lulju, 2014 (1081/2013)

204(C) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta ssib lill-imputat hati tal-ewwel (1), tat-tielet (3) u r-raba' (4) imputazzjoni u tikkundannah hames (5) snin prigunerija.

B'applikazzjoni tal-Artikolu 412C tal-Kapitolu IX tal-Ligijiet ta' Malta, il-Qorti tordna l-hrug ta' Ordni ta' Protezzjoni ghall-perijodu ta' tlett (3) snin millum fejn il-persuna protetta hija **OMISSIS**.

Kif ukoll ai termini tal-artikolu 412D tal-Kapitolu IX tal-Ligijiet ta' Malta qeghda tpoggi lill-hati taht Ordni ta' Trattament ghal zmien tlett (3) snin sabiex jinghata l-ghajnuna psikologika u psikjatrika necessarja biex jindirizza l-gibdiet sesswali tieghu fil-konfront ta' minuri.

In oltre, wara li rat Artikolu 533 tal-Kap 9 tordna lil Joseph Haber ihallas is-somma ta' elf, hames mija u disghin Ewro (€1590.00) bhala spejjez peritali li jridu jithallsu fi zmien xahar millum.

B'referenza għall-artikolu 3 tal-Att XXXIII tal-2011 u ċioe' l-Att dwar Reġistrazzjoni għal Protezzjoni tal-Minuri, qegħda tordna notifika ta' din is-sentenza lir-Reġistratur Qrati Ċivili u Tribunali sabiex jieħu ħsieb ir-reġistrazzjoni tal-ħati skont il-liġi.

Tordna wkoll id-divjet tal-pubblikazzjoni ta' isem tal-familjari, il-minuri kif ukoll l-isem tal-istituzzjoni fejn kienu ltaqghu u tal-lokalitajiet fejn seħħew l-abbużi billi altrimenti l-minuri jista' jkun faċilment identifikat.

Dr. Joseph Mifsud
Magistrat